

flådeoprustning for udviklingen af de engelsk-tyske relationer. Betyder det, at han forkaster den traditionelle opfattelse, og i så fald, at han har kildebelæg herfor? I bekræftende fald ville det have været nærliggende at præsentere læseren for det.

I opgøret mellem Salisbury og Chamberlain/Lansdowne ligger Grenvilles sympati hos den første: »Until his retirement from the Foreign Office in the autumn of 1900, Salisbury had identified himself with the Victorian tradition of entering into no alliances in time of peace . . . His successors Lansdowne and Grey set Britain on the questionable course of »partial-commitment« – a policy fraught with danger and, moreover, one which failed to arrest in time those developments which eventually led to the two world wars. It was not until March 1939 that Neville Chamberlain, the last exponent of the school of »partial-commitment«, also became against his inclinations the first British Prime Minister to accept the proposition that the fate of Britain was not only linked to, but depended on, the fate of continental Europe«.

I det lange løb har Grenville naturligvis ret, men i det lange løb er vi alle døde. Trods forf.s nuancerede og velgennemførte argumentation for sin these, synes det trods alt, at hans hovedkonklusion i for høj grad er dikteret af bagklogskabens overblik. Dels er det et hårdt forlangende, at det 20. århundredes omvæltning af det internationale system skulle kunne forudses endnu inden Victoria var død, dels savner man dokumentation for, at tilhængerne af »partial-commitment« havde nogen egentlig valgfrihed. Til besvarelsen af dette sidste spørgsmål er den traditionelle diplomatiske historieskrivning imidlertid utilstrækkelig. Man kunne ønske at se omsvinget i den engelske udenrigspolitik omkring århundredskiftet behandlet som en case study af en political scientist.

JOHNY LEISNER

PETER CALVERT: *The Mexican Revolution, 1910–1914. The Diplomacy of Anglo-American Conflict.* Cambridge Latin American Studies, vol. 3. Cambridge University Press, 1968. x+331 s. 60 sh.

RICHARD GRAHAM: *Britain and the Onset of Modernization in Brazil, 1850–1914.* Ibid. vol. 4. Cambridge University Press, 1968. xvi+385 s. Ill. 70 sh.

Cambridge Latin American Studies er en serie af monografier, som skal behandle emner fra latinamerikansk historie, geografi og økonomi. At dømme efter de fire bind, der indtil nu er udkommet, vil historiske undersøgelser komme til at indtage en fremtrædende plads i den nye serie.

Peter Calvert behandler i det første af de to bind, der her skal omtales, de modsætninger, som opstod mellem USA og England i Mexico efter revolutionen i 1910. Disse modsætninger kulminerede i, at USA ikke diplomatisk anerkendte Huerta-styret i 1913, hvad England gjorde. Den kronologiske afslutning på Calverts undersøgelse ligger i begyndelsen af 1914, umiddelbart før den krise som førte til den amerikanske besættelse af Veracruz i april 1914.

Undersøgelsen bygger på en omhyggelig gennemgang af den diplomatiske korrespondance i State Departments og Foreign Office's arkiver, og Calvert er herved i stand til nøje at følge den amerikanske og engelske gesandts vurdering

af den politiske situation i Mexico. Men den stærke afhængighed af dette kilde-materiale har på den anden side også givet fremstillingen en drejning i retning af, at det er disse diplomater, som er hovedpersonerne i udviklingen af den engelsk-amerikanske konflikt eller interessemodsatning. Det fremgår imidlertid af Calverts egne undersøgelser, at f. eks. den engelske udenrigsminister Edward Grey havde helt klare – og af de diplomatiske indberetninger ret uafhængige – mål. For det første ønskede han at varetage engelske økonomiske interesser i Mexico, og for det andet ville han undgå en egentlig konflikt med USA. Dette fremgår bl. a. af hans memorandum af 17. oktober 1913 (s. 225). Ved den minutiøse redegørelse for diplomaternes aktivitet slører Calvert i nogen grad spørgsmålet om opfattelsen af interessemodsatningen hos de to landes regeringer, der dog må betragtes som det væsentlige.

Richard Graham behandler i sin undersøgelse »moderniseringen« i Brasilien 1850–1914 og Englands rolle i denne proces. Han påpeger på en overbevisende måde Englands indflydelse på en række af de omfattende ændringer, der skete i Brasilien i anden halvdel af det 19. årh. Det drejer sig om så forskellige områder som transportsystemet, bankvæsenet og byeliternes forestilling om fri konkurrence.

Mindre overbevisende er skildringen af Englands betydning for industrialiseringen i Brasilien. Her burde i hvert fald den brasilianske toldpolitik have været behandlet mere indgående, da importvilkår for færdigvarer naturligvis har en afgørende indflydelse på den hjemlige industris afsætningsmuligheder. De indrepolitiske brydninger, som toldpolitikken rejste i 1890'erne, bliver kun strejft (s. 300f.).

Graham belyser således mange sider af de samfundsmæssige ændringer i Brasilien i sidste halvdel af det 19. årh. Men en samlet vurdering af disse ændringers karakter og omfang når han ikke frem til. Her er det en stor svaghed, at han ikke præciserer, hvad han lægger i begrebet »modernisering«, skønt han anvender udtrykket mange steder i sin bog.

NIELS AMSTRUP

JOHN M. THOMPSON: *Russia, Bolshevism and the Versailles Peace*. Studies of the Russian Institute of Columbia University. Princeton University Press 1966. vii + 429 s. 2 kort. \$ 11.50.

Thompsons bog behandler spørgsmålet om Rusland og bolschevismen, således som problemet blev opfattet af fredsforhandlerne i Versailles 1919. Han beskæftiger sig ikke med spørgsmålet om Ruslands grænser. De vestlige ledere fik nemlig ingen faktisk indflydelse på dette spørgsmål, og forf. anser det overhovedet for sekundært i forholdet mellem Rusland og Vesten. Det primære spørgsmål var den politiske ordening. Bogens emne er derfor kampen om magten i selve Rusland, d. v. s. de allieredes holdning til borgerkrigen samt spørgsmålet om bolschevismen som en ideologisk udfordring til Vesten på et tidspunkt, hvor de vestlige samfund befandt sig i en kritisk tilstand.

Bogen indbyder til en sammenligning med A. J. Mayer: *Politics and Diplomacy of Peacemaking*, 1968. Mayer har ikke kunnet nå at benytte Thompsons